

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 23/1981-82 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till

- 1) ellag för landskapet Åland och
- 2) landskapslag angående ändring av 5 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland.

Stora utskottet har mottagit lagutskottets betänkande nr 12/1981-82. Utskottet, som i ärendet hört lagberedningssekreteraren Elisabeth Naucleur, lagberedningschefen Christer Jansson och verkställande direktören för Ålands Kraftverksaktiebolag Erling Gustafsson samt tagit del av diplomingenjören Raimo Kajanders skriftliga utlåtande över lagutskottets betänkande, får vördsamt anföra följande.

Utskottet har i huvudsak omfattat lagutskottets betänkande.

Vad gäller lagutskottets motiveringar till 66 § angående antagande av blankettlagar och -förfordningar vill utskottet framhålla att det ankommer på landskapsstyrelsen att avgöra huruvida en riksförordning skall recipieras genom landskapslag eller genom landskapsförfordning. Det avgörande bör vara om riksförfattningen innehåller materiella bestämmelser som det ankommer på landstinget att besluta om eller om författningen enbart innehåller bestämmelser av verkställighets- och tillämpningsnatur.

Stora utskottet delar inte lagutskottets och landskapsstyrelsens principiella betänkligheter beträffande den hittills ofta utnyttjade möjligheten att i landskapslag ange att här verksam statsmyndighet skall handha vissa förvaltningsuppgifter. Detta förfarande har högsta domstolen och republikens president flerfaldiga gånger förklarat kunna ske i stöd av 14 § 4 mom. självstyrelselagen, då de uppgifter som åläggs statsmyndigheten i sak motsvarar dess uppgifter enligt rikslagstiftningen. Om landstinget av principiella skäl skulle avstå från att utnyttja ovannämnda möjlighet, så skulle det innebära inte bara en omotiverad utan även högst oändamålsenlig inskränkning av en rätt som hittills tillerkänts detsamma.

I vissa fall är det rentav ofrånkomligt att en riksmyndighet handhar förvaltningsuppgifter som är förutsatta i landskapslag, även om landskapslagen normerar ifrågavarande uppgifter på ett från rikslagstiftningen avvikande sätt. Sålunda måste exempelvis en laglig skiftesförrättning på Åland alltid utföras av en av statsmyndighet förordnad förrättningsman. Denne har härvid att iaktta de materiella bestämmelser angående förrättningen som är föreskriv-

na i landskapslag. I detta fall skulle uppgiften helt klart åligga statsmyndigheten även om någon bestämmelse därom inte ingick i landskapslagen.

I andra fall är fördelningen av förvaltningskompetensen mellan riket och landskapet inte lika uppenbar. Redan Tollet-Uggla diskuterar frågan i sina kommentarer till den första självstyrelselagen. I anslutning till stadgandet i 17 § 1 mom. 8 punkten, som direkt motsvarar 19 § 1 mom. 10 punkten i den nu gällande lagen, framhåller de (sid.91) att vid en sträng tolkning av ifrågavarande lagbestämmelse bör "all förvaltningsverksamhet, som begreppsreligt kan hänföras till ett riket förbehållet lagstiftningsgebit, anses vara undantaget från landskapets kompetens".

Högsta domstolen torde ha omfattat denna restriktiva tolkning när den i sina utlåtanden hänvisat till 14 § 4 mom. självstyrelselagen, då landstinget tillerkänts rätten att "ålägga" riksmyndighet vissa förvaltningsuppgifter. Därför skulle landstinget enligt utskottets mening inte ens ha möjlighet att i det nu föreliggande lagförslaget ålägga någon landskapsmyndighet att i samband med importen kontrollera att viss elmateriel uppfyller föreskrivna fordringar. Behandlingen av varor vid införsel i landet ankommer nämligen enbart på tullmyndigheterna. Lagutskottet synes således ha träffat ett riktigt avgörande när det oaktat sina betänkligheter har i lagförslaget 58 § infört skyldighet för tullmyndighet att ge samma handräckning som är föreskriven i motsvarande rikslag. - För övrigt skulle det rent praktiskt medföra stora olägenheter om en överenskommelseförordning vore enda möjligheten varje gång landstinget önskar lägga minsta lilla förvaltningsuppgift på en riksmyndighet.

Stora utskottet har förutom några språkliga justeringar i lagutskottets betänkande föreslagit nedan motiverade ändringar.

Detaljmotivering.

18 §. Utskottet har övervägt möjligheten att slå ihop energirådet med den nu föreslagna elförsörjningsdelegationen eftersom deras arbetsuppgifter i flera avseenden kommer att sammanfalla. Man bör nämligen så vitt möjligt begränsa antalet delegationer och råd som har många medlemmar.

Helt allmänt kan sägas att elförsörjningen utgör en del av den totala energiförsörjningen. Särskilt med tanke på att användningen i landskapet av andra energikällor bör övervägas, anser utskottet, att landskapsstyrelsen bör ha möjlighet att ge elförsörjningsdelegationen ytterligare uppgifter utöver vad som föreslås i denna lagframställning. Sammansättningen av och uppgifterna för den nu föreslagna elförsörjningsdelegationen tillgodoser endast elförsörjningsbehov och därför vill utskottet lämna frågan om delegationens sammansättning delvis öppen att avgöras av landskapsstyrelsen.

32 §. Utskottet har tagit del av landskapets elinspektörs utlåtande över lagutskottets betänkande. Elinspektören anser att det förekommer skillnader mellan elsäkerhetsbestämmelserna och elmaterielens tekniska konstruktion i Finland och Sverige och har därför föreslagit att enbart sådan elmateriel som är godkänt enligt de nordiska normerna inte behöver undergå besiktning i landskapet. Utskottet har ändrat momentet i enlighet härmed.

34 §. Utskottet har erfarit att besiktningsavgifterna skulle vara relativt små medan själva uppbörden skulle åsamka elverken en omfattande tilläggsadministration. Mera praktiskt för elverken vore att slå ut besiktningskostnaderna direkt på eltaxan. Utskottet anser att besiktningarna är jämförbara med andra prestationer från elverken som ersätts via taxan. Därför har utskottet föreslagit att enbart landskapsstyrelsens rätt att uppbära särskilda avgifter skall inskrivas i paragrafen.

61 §. Utskottet har kompletterat bestämmelserna i 61 § så att det klart framgår att elanläggningar som är besiktigade och godkända enligt tidigare gällande lag, fortfarande får vara i bruk, om inte anläggningarna bör utmönstras av säkerhetsskäl eller är oskäligt störande.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget antar lagförslaget i följande lydelse:

E l l a g
för landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

(Lika som i framställningen).

2 §.

I denna lag avses med:

1) elmateriel, apparat, maskin, anordning eller tillbehör för produktion, överföring, distribution eller användning av elektricitet;

2) elanläggning, en funktionell helhet bestående av elmateriel och andra erforderliga anordningar, tillbehör och konstruktioner;

(3 - 7 punkterna lika som i lagutskottets betänkande)

(2 mom. lika som i framställningen).

3 §.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

4-8 §§.

(Lika som i framställningen).

9 §.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

10 §.

(Lika som i framställningen).

2 kap.

Elverk.

11-12 §§.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

13 §.

(1 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

Företag eller inrättning, som verkar inom ett begränsat område och inte levererar elektricitet direkt till allmänt bruk, kan av landskapsstyrelsen beviljas elverkstillstånd även om ledaren av service- och driftsarbena samt planerings-, byggnads- och reparationsarbetena på sökandens elanläggningar är samma person, om denna har tillräcklig kompetens för uppgifterna.

(3 och 4 mom. lika som i framställningen).

14 §.

(Lika som i framställningen).

15 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

Elverk som levererar elektricitet direkt för allmän förbrukning skall iakttaga av landskapsstyrelsen utfärdade bestämmelser om elleveransvillkor, i vilka de till elleverans anslutna rättigheterna och skyldigheterna för elverk och dess kunder anges, om inte landskapsstyrelsen för särskilt fall medgivit undantag härifrån.

(3 mom. lika som i framställningen).

16 §.

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Elförsörjning.

17 §.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

18 §.

För att biträda landskapsstyrelsen vid handläggningen av ärenden som ansluter sig till landskapets elförsörjning tillsätter landskapsstyrelsen för en mandattid som motsvarar landskapsstyrelsens mandatperiod en elförsörjningsdelegation, nedan benämnd delegationen. Delegationen skall bestå av minst åtta ordinarie ledamöter, för vilka jämväl utses personliga ersättare.

Delegationens ordförande skall representera landskapet, tre medlemmar skall representera elverken, en betydande elförbrukare, och de övriga olika regioner i landskapet eller inneha särskild sakkunskap rörande energiförsörjning.

Elförsörjningsdelegationen kan åläggas andra än i denna lag avsedda uppgifter rörande energiförsörjning.

19 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

(2 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

(3 mom. lika som i 2 mom. i framställningen).

20 §.

(Lika som i framställningen).

4 kap.

Byggnadstillstånd.

21 §.

(1 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

I 1 mom. avsett tillstånd erfordras inte för

1) byggande av kraftverk vars generatorers märkeffekt är sammanlagt högst 10.000 kilowatt eller elöverföringsanläggning vars märkspänning är högst 20 kilovolt vilka upptages i den detaljerade delen av gällande elförsörjningsplan, om det av planen framgår att byggandet skall inledas under de två första åren av planens giltighetstid; inte heller för

(2 punkten lika som i lagutskottets betänkande);

(3 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

22-23 §§.

(Lika som i framställningen).

24 §.

För byggnadstillstånd varom stadgas i denna lag kan landskapsstyrelsen uppbära avgift enligt vad därom i rikslagstiftningen är stadgat.

5 kap.

Övervakning och besiktning.

25-27 §§.

(Lika som i framställningen).

28 §.

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

(3 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

29 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

Landskapsstyrelsen kan föreskriva att elanläggningar som tagits i bruk skall besiktigas och fastställa de mellantider som härvid skall iakttagas (periodiska besiktningar).

30-31 §§.

(Lika som i framställningen).

32 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

Elmateriel som godkänts för användning enligt rikets normer (uteslutn.) behöver inte undergå i 1 mom. avsedd besiktning. Detsamma gäller elmateriel som godkänts för användning i Sverige, Danmark eller Norge enligt för de nordiska länderna gällande gemensamma normer.

33 §.

(Lika som i framställningen).

34 §.

För övervaknings- och besiktningsåtgärder samt övriga prestationer, som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade föreskrifter och som utförs av landskapsstyrelsen (uteslutn.) skall uppbäras avgifter i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen är stadgat.

35 §.

(Lika som i framställningen).

6 kap.

Skada och olägenhet.

36-49 §§.

(Lika som i framställningen).

7 kap.

Sökande av ändring.

50 §.

(Lika som i framställningen).

51-52 §§.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

8 kap.

Särskilda bestämmelser.

53 §.

(Lika som i framställningen).

54 §.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

55 §.

(Lika som i framställningen).

56 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

(2 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

(3 mom. lika som i framställningen).

57 §.

(Lika som i framställningen).

58 §.

(Lika som i lagutskottets betänkande).

59 §.

(1 mom. lika som i framställningen).

Den som hindrar eller stör användningen av kraftverk eller elöverföringsanläggning skall dömas till straff på sätt i 34 kap. 12 § strafflagen är stadgat.

60 §.

(Lika som i framställningen).

61 §.

Denna lag skall i tillämpliga delar iakttagas även i fråga om sådan elmateriel och sådana elanläggningar som är färdiga eller vilkas tillverkning eller byggande har inletts när denna lag träder i kraft, dock så att före denna lags ikraftträdande godkända eller med stöd av tidigare gällande föreskrifter uppförda elanläggningar får i tidigare godkänd form och omfattning användas för sitt ändamål under förutsättning, att de inte förorsakar uppenbara fara för liv, hälsa eller egendom eller oskäligt stör omgivningen.

62-63 §§.

(Lika som i framställningen).

64 §.

(Lika som framställningens 65 §).

65 §.

(Lika som framställningens 66 §).

66 §.

(1 mom. lika som framställningens 67 § 1 mom).

(2 mom. lika som lagutskottets betänkande).

67 §.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1982.

(2-3 mom. lika som framställningens 68 § 2 och 3 mom.).

(4 mom. lika som i lagutskottets betänkande).

Elverk skall inleda i 27 § avsedda ibruktagningsbesiktningar senast den 1 januari 1983 om inte landskapsstyrelsen beviljat elverket rätt att inleda besiktningarna senare. Landskapsstyrelsen skall på förhand underrättas om inledandet av besiktningarna.

(6 mom. lika som framställningens 68 § 5 mom.).

samt

att Landstinget måtte antaga förslaget till landskapslag angående ändring av 5 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland i enlighet med landskapsstyrelsens framställning.

Mariehamn den 15 april 1982.

På stora utskottets vägnar:

Alarik Häggblom

ordförande

Göran Lindholm

sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordf. A. Häggblom, v. ordf. K. Jansson, ledamöt. Andersson (delvis), Berg, Helling (delvis), Holmberg, Blomqvist, S.-O. Lindfors (delvis), Sundback och Öberg samt ersätt. Boman och Olof M. Jansson (vardera delvis).